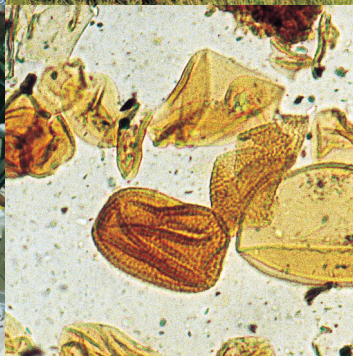
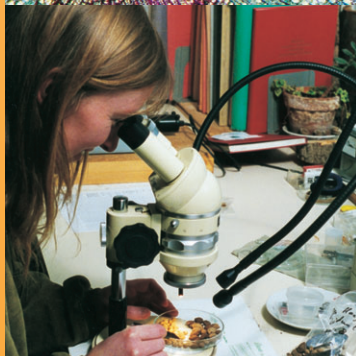
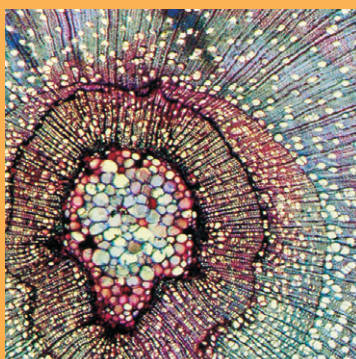

Dordrecht-Elfhuizen

Houtvondsten uit de historische binnenstad van
Dordrecht

N. den Ouden
K. Hänninen

december 2007

Onderzoeks- en Adviesbureau
voor Biologische Archeologie en Landschapsreconstructie

Colofon

Titel:

BIAX*iaal* 349

Dordrecht-Elfhuizen. Houtvondsten uit de historische binnenstad van Dordrecht.

Auteur:

N. den Ouden & K. Hänninen

Opdrachtgever:

Bureau Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Dordrecht

ISSN: 1568-2285

©BIAX *Consult*, Zaandam, 2007

Correspondentie adres:

BIAX *Consult*

Hogendijk 134

1506 AL Zaandam

tel: 075 – 61 61 010

fax: 075 – 61 49 980

e-mail: BIAX@BIAX.nl

1. Inleiding

In mei 2005 is een archeologisch onderzoek uitgevoerd in de historische binnenstad van Dordrecht (toponiem Elfhuizen, centrumcoördinaten 106072,5296/422833,6946). De aanleiding was nieuwbouw in het Lombardgebied. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Bureau Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Dordrecht, onder leiding van M. Spanjer. De verwachting was dat het onderzoek meer informatie zou kunnen verschaffen over het ontstaan van de historische binnenstad van Dordrecht. In het verleden heeft er mogelijk een bewoningskern gelegen, met elf huizen daarop, vandaar de toponiem Elfhuizen. Tijdens het onderzoek werden bewoningsresten vanaf de dertiende eeuw aangetroffen.

Onder het vondstmateriaal bevond zich ook hout. Er zijn een aantal gezaagde monsters van constructiehout onderzocht ten behoeve van dendrochronologisch onderzoek, en voorwerpen afkomstig uit o.a. kuilen, een gracht, water- en beerputten. Deze voorwerpen zijn beschreven en gedetermineerd om informatie te verkrijgen over het houtgebruik en de maakwijze. In *tabel 1* wordt een overzicht gegeven van de contexten en dateringen.

Daarnaast zijn nabij de opgraving van Elfhuizen bij de begeleiding van de aanleg van een riool twee monsters ten behoeve van dendrochronologische analyse genomen.¹

Tabel 1 Dordrecht-Elfhuizen, administratieve gegevens van de houtvondsten.

vnr.	context	datering
150	fundering erfafscheiding	.
168	vlakvondst	.
207	tonput 152	bouwfase 3, fase a 1500 - 1650
209	tonput 390	bouwfase 3, fase a 1500 - 1650
235	tonput 486	bouwfase 3, fase a 1500 - 1650
260	kuil 506	.
269	vlakvondst	.
271	paal	.
316	gracht 648	1350 - ca. 1800
322	kuil 591	.
325	kuil 589	.
369	beerput 506	bouwfase 3, fase b 1625 - 1650
397	gracht 648	1350 - ca. 1800
414	gracht 648	1350 - ca. 1800
430	vlakvondst	.
452	tonput 314	bouwfase 5, fase a 1800- 19000
469	vlakvondst	.
473	vlakvondst	.
482	vlakvondst	.
492	tonput 314	bouwfase 5, fase a 1800- 19000
501	tonput 314	bouwfase 5, fase a 1800- 19000
502	vlakvondst	.

¹ Code 0504 Bureau Monumentenzorg en Archeologie, gemeente Dordrecht.

3. Resultaten

3.1 DENDROCHRONOLOGISCH ONDERZOEK

De houtvondsten die bekeken zijn op geschiktheid voor dendrochronologische analyse betreffen alle reeds gezaagde monsters (zie *bijlage 1*). In totaal werden negen eikenhouten en drie dennenhouten monsters bekeken. Zes eikenhouten (*Quercus*) en twee dennenhouten (*Pinus*) monsters kwamen in aanmerking voor dendrochronologische analyse. Omdat de monsters wel genoeg jaarringen hadden, maar geen spint, was alleen een *terminus post quem*-datering mogelijk.⁴

Vondstnummer 246 komt op basis van het aantal ringen wel in aanmerking voor een dendrochronologische analyse. Het gaat echter om een bouwornament dat beschadigd zou worden als er een monster van gezaagd zou worden. Wellicht is het mogelijk, in overleg met Stichting RING, om de ringen direct vanaf het ornament te meten.

3.2 VOORWERPEN

Hieronder worden de voorwerpen per context beschreven (zie ook *bijlage 2*).

Beerput 506

In de beerput is een deel van een tapkraan aangetroffen. Het is gemaakt van taxushout (*Taxus baccata*) met een lengte van 8,2 cm en een diameter van 1,8 cm. Er zitten twee gaten in van respectievelijk 0,4 en 0,7 cm in doorsnede.

Fundering van de erfafscheiding

Dit betreft een eikenhouten (*Quercus*) balk van >55 x 12 x 5,5 cm.

Gracht 648

In de gracht zijn twee mesheften, een schoenlepel en twee bewerkte stukken gevonden. De mesheften zijn gemaakt van het hout van een appelachtige (type appel/peer/meidoorn; Pomoideae, type *Malus/Pyrus/Crataegus*) en van buxus (*Buxus sempervirens*). Het mesheft van buxus bestaat uit twee houten plaatjes, waartussen het metalen lemmet geklemd is. Het andere heft is gemaakt uit één stuk.

De schoenlepel is gemaakt van fijnspar/lariks (*Picea abies/Larix decidua*). De lepel is 14 cm lang en 3 tot 4,3 cm breed. Om de schoenlepel op te kunnen hangen is in het smalle gedeelte een gat van 0,7 cm doorsnede gemaakt.

De bewerkte stukken zijn gemaakt van vlier (*Sambucus*) en zilverspar (*Abies alba*). Het fragment vlierhout (*Sambucus nigra*) heeft een diameter van 1 cm. De lengte van het stuk is 10,5 cm, maar het is niet compleet. In het stuk zijn vijf gaatjes van ieder 0,3 mm doorsnede geboord. Het doet denken aan de kam van een snaarinstrument.

Kuilen 506, 589 en 591

Een gedraaid heft van iepenhout (*Ulmus*) uit kuil 506 heeft waarschijnlijk aan een stuk gereedschap vastgezet.

In kuil 589 is een worstepen van wilgenhout (*Salix*) aangetroffen. De lengte bedraagt 9,3 cm, de diameter 1,2 cm. Er zijn geen snijsporen op te zien.

Kuil 591 bevat een wilgenhouten pen met een diameter van 1,8 cm, en twee fragmenten, waarvan de een van eikenhout is en de ander een niet nader te determineren stuk schors.

Onder muur (spoor 79)

Onder een muur is een eikenhouten bouwornament gevonden. Dit is waarschijnlijk onderdeel geweest van een grote constructie, zoals een kerk. Het is een grote balk van

⁴ RINGrapport 2007018.

70 x 59 x 17 cm. Aan één zijde is een rechthoekige uitsparing waarin een kruis is gegroefd.

Tonputten 152, 314, 390 en 486

In tonput 152 is een eiken balk gevonden en een tak van els of berk (*Alnus/Betula*). De balk meet 33,5 x 20 x 15 cm en heeft in de breedte een gleuf van 5 cm breed en 5 cm diep. In de balk zijn metalen spijkers aanwezig.

Uit tonput 314 komen 25 stukken hout. Er zijn stoppen, pennen, spaandozen, trommelstokken, knopen, speelschijven en een ornament aangetroffen. De twee stoppen zijn gemaakt van de bast van kurkeik (*Quercus suber*) en van elzenhout. De lengte van de kurk is 3,8 cm. Hij loopt taps toe en heeft een diameter van 1,8 tot 2,3 cm. De elzenhouten stop heeft een kop van 3,5 cm lang en is 5,5 cm in doorsnede. De schacht onder de kop heeft een diameter van 2,5 cm. De hele stop is 16 cm lang.

De pennen zijn gemaakt van het hout van den (*Pinus*) en fijnspar/lariks. Eerstgenoemde pen is 16,5 cm lang met een diameter van 3 cm. De punt is stomp en er zijn geen facetten van snijsporen op te zien. De pen gemaakt van fijnspar/lariks is 11,5 cm lang bij een doorsnede van 1,8 cm. Hij is aan beide uiteinden aangekoold.

Spanen doosjes zijn doosjes gemaakt van heel dun geschaafd hout. Naaldhout is hier zeer geschikt voor. De bodem en deksel worden van een rond of ovaal stuk hout gemaakt. De zijkant wordt eromheen gebogen. Een zestal ronde schijfjes met een diameter van 2,9 tot 5 cm en een ovale schijf van 3,7 x 2,2 cm werd gevonden in de beerputten. De schijfjes zijn slechts 2 tot 3 mm dik. Vier zijn gemaakt van fijnspar/lariks, twee van zilverspar (*Abies alba*). Ze zijn afkomstig van de bodem of de deksel van spanen doosjes. De zijkanten zijn niet teruggevonden. De doosjes zijn gezien de afmetingen van de schijfjes klein geweest. Misschien werden ze gebruikt als pillendoos of voor sieraden.

De houten knopen zijn waarschijnlijk afkomstig van een kledingstuk. De diameters zijn 1,1 en 1,6 cm. De houtsoortbepaling was problematisch. Het betreft hier zeer kleine dunne stukjes hout, waardoor het zeer moeilijk was de goede doorsnede te vinden en te snijden. Daarnaast waren de knopen al met PEG geconserveerd. PEG dringt door in de houtstructuur, waardoor karakteristieke kenmerken minder goed zichtbaar zijn. Dit leidde ertoe dat bij de kleinste knoop de houtsoortbepaling niet meer mogelijk was. Van de grotere knoop kon alleen een groep van mogelijke soorten aangegeven worden. Het gaat dan om de groep sporkehout/haagbeuk/berk (*Frangula/Carpinus/Betula*).

De kraal is 3 cm in diameter en heeft een gat van 0,5 cm. De houtsoort is niet met zekerheid te bepalen, maar is waarschijnlijk een van de appelachtigen, type appel/peer/meidoorn.

Het ornament is gemaakt van lindehout (*Tilia*). Het is slechts een fragment van een groter ornament en het laat een bladvorm zien.

Er zijn vier (mogelijke) delen van spintollen gevonden. Het gaat om ronde schijven met een platte bovenkant en een ronde onderkant. In het midden bevindt zich een gat waardoor het spinhoutje gestoken kan worden. Ze zijn gemaakt van essenhout. De diameter loopt uiteen van 1,9 tot 3,1 cm, de dikte van 1,2 tot 1,9 cm. Het gat voor het spinhoutje heeft een diameter van 0,3 tot 0,9 cm. De spinhoutjes zelf zijn niet teruggevonden.

Van een kwast is geen hout bewaard gebleven, maar wel haar. Het gaat om varkenshaar.⁵

Er zijn ook enkele stukken speelgoed in de tonput gevonden: het gaat om twee (mogelijke) trommelstokken en een speelschijf. De trommelstok is 8,9 cm lang en heeft een diameter van 1,7 cm. De stok is gemaakt van essenhout, uit een relatief klein deel van de stam, en heeft twee parallelle groeven als versiering aan het uiteinde. Een tweede stok van essenhout heeft ook een diameter van 1,7 cm, maar is gebroken.

⁵ Analyse H. van Haaster (BIAX Consult).

De speelschijf heeft een diameter van 4,2 cm en is 1,2 cm dik. Hij is gemaakt van het hout van grove den.

Een gedraaide knop met een diameter van 2 cm is van essenhout. Tot slot is er een berkentak met afgerond uiteinde aangetroffen.

In tonput 390 zijn twee stukken constructiehout gevonden. Deze zijn van eiken. In tonput 486 zijn fragmenten van een esdoornhouten (*Acer*) nap gevonden. De wanddikte bedraagt 0,1 tot 0,3 cm.

Vlakvondsten

Op verschillende plaatsen zijn vlakvondsten gedaan. Vondstnummer 168 betreft een essenhouten (*Fraxinus excelsior*) ring. Hij is niet meer compleet, er is ongeveer de helft van bewaard. De originele diameter van de ring zou 7 cm geweest zijn. De dikte is 2,3 cm en de diameter van het gat is 3 cm.

Vondstnummer 269 bevat een bewerkt stuk eikenhout met een gat er in en twee stukken taxushout, waaronder een lat van 20 x 3,8 x 0,2 cm.

De bezem (vnr. 430) is gemaakt van de twijgen van zowel dophei (*Erica tetralix*) als struikhei (*Calluna vulgaris*). De omwindsels van de bezem zijn gemaakt van ongespleten dunne wilgentwijgen.

Een wilgenhout schijf van met een kleine wilgenhouten (*Salix*) pin erin moet mogelijk als deksel gezien worden. De schijf heeft een diameter van 3,2 cm. De pin is slechts 0,2 cm in diameter en zou als dekselknop gediend kunnen hebben.

Verder zijn een elzenhouten nap (vnr. 473) en bord (vnr. 482) en een stop van kurkeik gevonden.

4. Conclusies

Het overgrote deel van de aangetroffen houtsoorten is inheems in Nederland. Fijnspar/lariks en grove den zijn soorten die aangeplant zijn in de Nieuwe Tijd.⁶ Voor deze tijd worden ze echter wel regelmatig gevonden. Het gaat dan om hout dat geïmporteerd is uit Duitsland, Polen of Scandinavië. Zilverspar is eveneens niet inheems. Deze boom heeft zijn verspreidingsgebied in een brede strook van de Pyreneeën over het Franse Massif Central, naar het Duitse Middengebergte, en over de Alpen heen tot aan de Karpaten, de noordelijke Balkan en tot in Zuid-Italië.⁷ Buxus komt vanaf de Late Middeleeuwen in Nederland voor, maar het hout wordt al door de Romeinen ingevoerd. De kurkeik komt in het Middellandse-Zeegebied voor. De schors van de boom kan met regelmatige tussenpozen voorzichtig afgepeld worden, waarna het tot kurkproducten verwerkt kan worden. Dat de houtsoorten uitheems zijn, wil niet zeggen dat ze ook voor het maken van de in Elfhuizen aangetroffen voorwerpen geïmporteerd zijn. De voorwerpen zijn over het algemeen klein en kunnen gemaakt zijn van kleine stukken hout die overbleven bij de vervaardiging van grotere objecten, of het hout kan hergebruikt zijn. Aangezien er vaak geselecteerd is op specifieke eigenschappen is het echter ook aannemelijk dat het hout tenminste in een aantal gevallen primair gebruikt is.

Hout van vlier en appelachtigen heeft een fijne houtstructuur waardoor het geschikt is voor het maken van fijne voorwerpen. Essenhout is heel sterk en elastisch. Dit maakt de soort zeer geschikt voor stelen van gereedschappen, maar bijvoorbeeld ook voor voorwerpen die sterke krachten moeten kunnen weerstaan, zoals de trommelstok. Linde is vrij zacht met een fijne structuur, waardoor het vaak gebruikt wordt voor houtsnij- en draaiwerk, zoals voor het ornamentfragment.⁸ Het naaldhout van de spanen doosjes is elastisch, waardoor het zonder breken in de juiste vorm gebogen kan worden. Eikenhout

⁶ Buis 1985.

⁷ Hopf 1967.

⁸ Taylor 1981.

is stevig en duurzaam en daardoor zeer geschikt als constructiehout. De eiken zijn mogelijk van Nederlandse afkomst. De dendrochronologisch geanalyseerde monsters konden vergeleken worden met Zuid-Nederlandse dendrocurves. Deze zijn echter sterk gerelateerd aan die uit Duitsland, waardoor een Duitse herkomst niet is uit te sluiten.

5. Literatuur

Buis, J., 1985: *Historia Forestris; Nederlandse bosgeschiedenis*, Utrecht.

Hopf, M., 1967: Einige Bemerkungen zu Römerzeitlichen Fässern, *Jahrbuch des Römischgermanischen Zentralmuseum*, 212-216.

Schweingruber, F.H., 1982: *Mikroskopische Holzanatomie*, Birmensdorf.

Taylor, M., 1981: *Wood in Archaeology*, Shire Archaeology 17, Aylesbury.

Bijlage 1

Dordrecht-Elfhuizen, resultaten ten behoeve van dendrochronologisch onderzoek. Dateringen door RING.

project	spoor	vnr.	soort	aantal ringen	dendrodateringen	opmerkingen
0502	90	134	Quercus	161	1530 ± 6	.
0502	98	135	Quercus	48	na 1550 ± 5	.
0502	152	216.1	Pinus	86	na 1535	veel witte luizen
0502	152	216.2	Pinus	40-50	-	dikke laag witte schimmel
0502	152	216.3	Pinus	122	na 1543	veel witte luizen
0502	237	415.1	Quercus	ca. 25, spint	-	.
0502	237	415.2	Quercus	ca. 45, spint	-	.
0502	292	125	Quercus	ca. 45	-	.
0502	388	201	Quercus	72	na 1548 ± 5	.
0502	431	393	Quercus	79	na 1505 ± 6	.
0502	497	247	Quercus	ca. 40	-	.
0502	694	457	Quercus	136	na 1334 ± 6	.
0502	.	246	Quercus	>60	nog niet gedateerd	.
0504	.	1017	Quercus	111, spint	gekapt in najaar/winter van 1604	.
0504	.	1018	Quercus	130, spint	gekapt in najaar/winter van 1496	.

Bijlage 2 Dordrecht-Elfhuizen, resultaten van het houtonderzoek.

vnr.	sub	context	soort	artefact	stc	L	B	D	diam.	PL	opmerkingen
369	7	beerput 506	Taxus baccata	tapkraan	17	8,2	.	.	1,8	.	fragment, twee gaten (0,7 cm en 0,4 cm)
150	.	erfafscheiding	Quercus	plank/balk	9	55	5,5	12	.	.	gezaagd
316	1	gracht 648	Pomoidea	mesheft	17	.	.	.	.	.	.
397	.	gracht 648	Buxus sempervirens	mesheft	17	5,2	1,3	0,8	.	.	twee platen hout met metaal ertussen
414	1	gracht 648	Picea/Larix	schoenlepel	17	14	3-4,3	.	.	.	gat (0,7 cm)
414	2a	gracht 648	Sambucus	bewerkt	17	10,5	.	.	1	.	vijf gaten (0,3 cm)
414	2b	gracht 648	Abies	bewerkt?	17	.	.	.	.	.	.
260	13	kuil 506	Ulmus	heft	17	6	.	.	3	.	gedraaid
325	1	kuil 589	Salix	worstepen	17	9,3	.	.	1,2	.	rondom aangepunt, geen afzonderlijke facetten
322	a	kuil 591	Salix	pen	17	4,8	.	.	1,8	.	houtworm, aan 1 zijde uitsteeksel
322	b	kuil 591	Quercus	fragment	17	.	.	.	.	.	.
322	c	kuil 591	indet.	fragment	.	.	.	.	.	.	schors
271	.	losse vondst	Quercus	paal	9	33,5	20	15	.	.	spijkers, in breedte een gleuf van 5 cm breed en 5 cm diep
207	1	tonput 152	Quercus	constructiehout	.	.	.	.	.	.	.
207	2	tonput 152	Alnus/Betula	schors tak	.	.	.	.	.	.	.
452	3	tonput 314	Quercus suber	stop	17	3,8	.	.	1,8-2,3	.	.
452	4	tonput 314	Picea/Larix	pen	17	11,5	.	.	1,9	.	kop en uiteinde schacht aangekoold
452	5	tonput 314	dierenhaar	kwast	.	.	.	.	.	.	.
452	6	tonput 314	Fraxinus	trommelstok	17	8,9	.	.	1,7	.	twee parallele versieringsgroeven
452	7	tonput 314	Fraxinus	trommelstok?	17	6,5	.	.	1,7	.	beschadigd, gehalveerd
452	1b	tonput 314	Abies	spaandeksel	.	.	.	.	.	.	.
452	1c	tonput 314	Betula	bewerkt?	1	.	.	.	.	.	afgeronde tak met knoest
452	2a	tonput 314	Abies	spanen doos	.	.	.	.	5	.	.
452	2b	tonput 314	Picea/Larix	spanen doos	.	.	.	0,2	2,4	.	.
452	2c	tonput 314	Picea/Larix	spanen doos	.	.	.	0,2	2,9	.	.
452	2d	tonput 314	Picea/Larix	spanen doos	.	3,7	2,2	0,2	.	.	.
492	1	tonput 314	cf. Frangula/Carpinus/Betula	knoop	17	.	.	.	1,6	.	.
492	2	tonput 314	indet.	knoop	17	.	.	.	1,1	.	gat (0,1 cm), houtstructuur niet meer zichtbaar
492	3	tonput 314	Pinus	speelschijf	17	.	.	1,2	4,2	.	platte deel is radiaal
492	4	tonput 314	Picea/Larix	spaandeksel	.	.	.	0,3	4,5	.	.
492	5	tonput 314	Fraxinus	spinschijf	17	.	.	1,2	1,9	.	.
492	6	tonput 314	Fraxinus	spinschijf	17	.	.	.	2,3	.	gat 0,5 cm

vnr.	volg	context	soort	artefact	stc	L	B	D	diam.	PL	opmerkingen
492	7	tonput 314	Fraxinus	spinschijf	17	.	.	1,9	3,1	.	gat 0,9 cm
492	9	tonput 314	Fraxinus	knop	17	5	.	.	2	.	gedraaid
492	10	tonput 314	Tilia	ornament	.	.	.	.	.	.	bladvormige versiering
492	8a	tonput 314	Fraxinus	spinschijf?	17	.	.	.	2,2	.	gat (0,3 cm)
492	8b	tonput 314	cf. Pomoidea	kraal	17	.	.	.	3	.	gat (0,5 cm)
501	1a	tonput 314	Alnus	stop	17	16	.	.	2,5-5,5	.	dikke gedeelte (knop) 3,5 cm lang
501	1b	tonput 314	Pinus	pen	17	16,5	.	.	3	6	stompe punt, geen afzonderlijke facetten
209	.	tonput 390	Quercus	constructiehout	.	.	.	.	.	.	met spijker
209	.	tonput 390	Quercus	constructiehout	.	.	.	.	.	.	met spijker
235	1	tonput 486	Acer	nap	.	.	.	1-3	.	.	fragmenten
168	.	vlakvondst	Fraxinus	ring	17	.	.	2,3	7	.	gat (3 cm)
269	a	vlakvondst	Quercus	bewerkt	17	10	3,2	1,8	.	.	gat (0,7 cm)
269	b	vlakvondst	Taxus baccata	lat	.	20	3,8	0,2	.	.	.
269	c	vlakvondst	Taxus baccata	bewerkt	17	.	.	.	.	.	.
430	1	vlakvondst	Salix	bezem	1	.	.	.	.	.	omwindsel bezem
430	2	vlakvondst	Calluna + Erica	bezem	1	.	.	.	.	.	haren van de bezem
469	1a	vlakvondst	Salix	schijf met pin	.	.	.	.	3,2	.	.
469	1b	vlakvondst	Salix	pin uit schijf	17	.	.	.	0,2	.	.
473	.	vlakvondst	Alnus	nap	.	.	.	.	.	.	fragment
482	1	vlakvondst	Alnus	bord	.	.	.	0,5	13	.	fragment, gedraaid, de zijkant is de radiaal
502	.	vlakvondst	Quercus suber	stop	17	2,5	.	.	2	.	.
246	.	onder muur S79	Quercus	constructiehout	9	70	59	17	.	.	funderingshout van oventjes
42	1	?	Quercus	fragment	.	.	.	.	.	.	.
42	2	?	Alnus	fragment	.	.	.	.	.	.	.
42	3	?	Alnus	fragment	.	.	.	.	.	.	.

BIJLAGE coderingen

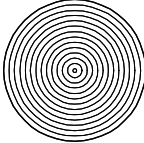
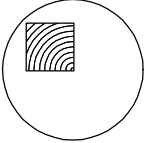
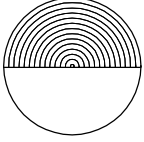
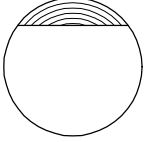
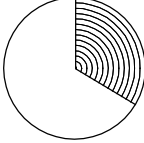
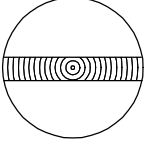
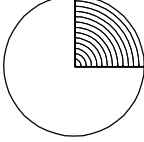
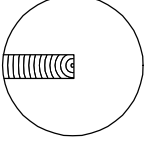
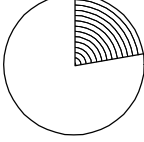
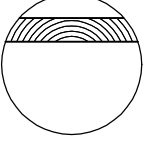
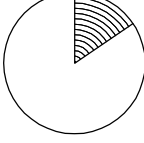
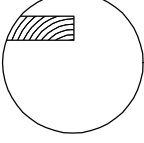
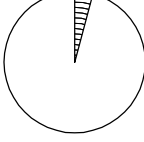
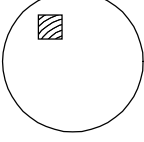
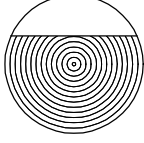
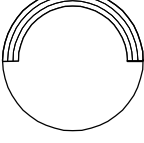
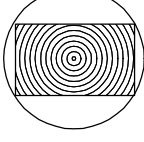
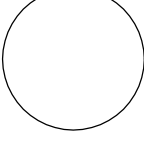
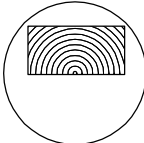
Uitleg van de codering gebruikt in de bijlagen en tabellen

vnr.	vondstnummer
volg	volgnummer, wanneer binnen één vondstnummers meer houtvondsten zijn (door BIAX toegekend)
spoor	spoor
soort	houtsoort, voor in Dordrecht-Elfhuizen aanwezige soorten, zie onder
stc	stamcode = schematisch aangeven van de wijze waarop object uit het hout is gehaald (grondvorm), zie onder
L	lengte
B	breedte
D	hoogte/dikte
diam	diameter van het artefact
PL	puntlengte, d.w.z. de lengte van de punt gemeten van hoogste kapvlak
Njr	aantal jaarringen, aanwezigheid van spint
dendro	geschiktheid voor dendrochronologisch onderzoek

Alle afmetingen zijn in cm (> groter of meer dan)

wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
Abies alba	zilverspar
Acer	esdoorn
Alnus	els
Betula	berk
Buxus sempervirens	buxus
Calluna vulgaris	struikheide
Carpinus betula	haagbeuk
Erica tetralix	dopheide
Frangula alnus	sporkehout
Fraxinus excelsior	es
Picea abies/Larix decidua	fijnspar/lariks
Pinus	den
Pomo, type Malus/Pyrus/Crataegus	appelachtige, type appel/peer/meidoorn
Quercus	eik
Quercus suber	kurkeik
Salix	wilg
Sambucus nigra	vlier
Taxus baccata	taxus
Tilia	linde
Ulmus	iep

stamcodes

1		hele stam	11		vierzijdig gerechte 'balk' uit kwart stam
2		halve stam	12		eenzijdig gerechte 'plank'
3		derde stam	13		radiale 'plank' door hart (kwartiers)
4		kwart stam	14		radiale 'plank' maximaal tot hart
5		radiaal kleiner dan omtrek	15		tangentiale 'plank' niet door hart, breedte groter dan kwart stam (dosse)
6		radiaal gelijk aan omtrek	16		'plank' niet door hart, breedte maximaal kwart stam
7		radiaal groter dan omtrek	17		relatief klein deel uit stam
8		eenzijdig gerechte 'balk'	18		segment van een uitgeholde stam
9		vierzijdig gerechte 'balk' door het hart van de stam	0		onbekend
10		vierzijdig gerechte 'balk' uit halve stam			

